

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; „ 4.50
za četrt leta 1.50; „ 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne ozira.

EDINOST

Oglas in oznanila se računajo po 8 nov vrvaca v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinost je m. št.»

Po zaključanju deželnega zbora Isterskega

Die verlotterten Zustände.....
„Deutsche Zeitung“.

Deželnozborna vrata v dvorani sv. Frančiška v Poreču so se zaprla: patres patriae dovršili so svoje delo ter se vrnili vsak k svojemu ognjišču. Ali spomin na njih deželnozbornsko delovanje ne izbrise se nam tako hitro iz spomina; postavili so si spomenik, viden daleč na okrog; toda ta spomenik ne priča svetu ni o slavni junaških činih, ni o vestnem in trudoljubivem delovanju človeštvu na korist; ampak na spomenik ta morali bi napisati: Tu-le je samo sebe pokopala neka stranka, ker ni hotela spoštovati božjih in človeških postav; tu-le se je nesmrtno osmešila ista stranka, ker je v svoji brezmernej domišljavosti v dosego umazanih svojih namenov upotrebljevala sredstva, kakoršnih na celem božjem svetu ne upotrebljujejo močje, s politiko se baveči, ako imajo le trohico zdrave človeške pameti v možganih svojih.

Vredno je, da si nekoliko od bližje ogledamo takozvano italijansko stranko, katere nesrečnim rokam bila je dosedaj poverjena usoda dežele isterske. Kakovosti te stranke more primerno in po nje resničneji zaslugi oceniti le oni, ki natanjko pozna odnošaje, obstoječe po vsej njej domeni; te sramotne odnošaje mora pa le oni naslikati fotografčno natanjnostjo, ki je sam mej njimi živel, ki je sam videl stvari, vršeče se tam doli po Istri, ki so — lahko to rečemo — naravnost neverjetne, ako pomislimo, da živimo v XIX. stoletju in da živimo v državi, katera se ponaša, da stoji v vrsti modernih, redno upravljanih držav in katere podanike štetiijo ustavni in kazenski zakoni. Ali kaj gororimo o ustavnih zakonih: niti v najzloglasnejši absolutnej državi ne bi bile stvari mogoče, ki so po Istri na dnevnem redu. Najžalostnejša pri vsem pa je istina.

PODLISTEK.

Sredino pismo.

Gospod urednik! Vem, da Vas veseli, ker sem tudi jaz enkrat vzel pero v svojo desno roko ter Vam napisal pismo. Ker smo že brali „sobotna“, „nedeljska“ in „ponedeljska“ pisma, zato sem se namenil napisati „sredino pismo“ (ne „sredno“.)

Pečati se hočem danes s Kranjci, katere „bóde oves v oči“. Kedo bi si bil mislil, da se znajo ti pohlevni Kranjci tako pošteno razljutiti, ko vender vsak nemški otrok vé, da se jim godi predobro. Pa tisti dr. Tavčar! kako je govoril v dežel-nem zboru, da se dela Slovincem krivica. Kedo bi se ne smejal?! Nehvaležni narod ga pa sedaj radi tega govora kuje v zvezde in mu poje hvalo. Le poslušajte: V nedeljo vstopim v neko gostilno in kaj vidim? Sredi sobe stoji možak s „Slov. Narodom“ v rokah ter bere zbrani množici Tavčarjev govor. Ljudje ga poslušajo tako verno, kakor dekleta očlice v cerkvi. Ko je možak sredi sobe nehal brati, nastane šum in vpitje: Živel Tavčar! Še telegrafirati so mu hoteli, pa urad je bil že zaprt. O, ti zapeljano ljudstvo! — mislim

da se vse te stvari smatra kot seme ob sebi umevne in da se ob njih nikdo ne izpodtika, to je: nikdo izmed onih, kateri bi mogli od pomočitem sramotnim nerednostim. Oni del prebivalstva, ki trpi in vzdihuje pod temi neznosnimi razmerami, se pač oglasa in prosi pomoči, ali njega glas je slab in tega glasu nočejo slušati ni v Poreču, ni v Trstu, — ni na Dunaju. Oni krogi katerih sveta dolžnost bi bila, da posežejo vmes se vsmožno roko svojo in se želno enerziijo očistijo Avgijev hlev, v katerem je gori do stropa nakopičene smrdede nesnage, pa zatiskajo oči, da-le nič ne videjo in nič ne slišijo. Nepoznavatelju nazorov, ki vladajo v odločilnih naših krogih, se gotovo vse to čudno zdi, ne pa nam, ki nekoliko poznamo te nazore in ki vemo, na kakih prēmisah sloni vsa čudna, skoraj neverjetna politika, ki jo tirajo po Primorskem.

„Italijanski element je element prastare kulture (ávita coltura); Italijani so predstavljatelji javnega reda in poleg tega tudi paradni ustavoverci (nebrojokrat) so jim Dunajski listi podtikali gotovo nezarušeni naslov: die verfassungstreue italienische Bevölkerung) za velike nemško-liberalne parade; slovansko prebivalstvo je pa element nemira, razjedajoči element, služoč prenevarnej slovanskej ekspanzivnosti; zato je treba podpirati prve in zatirati poslednje in ako se pri tem dogajajo tudi kake nerednosti, treba je milostno zatistiti jedno, ali pa tudi obe očesi“. Taka so torej preduslovja, taka je podlaga nesrečnej in mnogim nerazumljivej politiki, katere je bila dosedaj deležna uboga, trpeča zemlja isterska.

Italijani, element javnega reda?! Zasmijal bi se človek prav od srca, ako bi stvar ne bila tako silno žalostna. Vsi pojavi v našem javnem življenju celo vrsto let sem, vse nezdrave prikazni na telesu deželne uprave isterske, osobito pa uprave zanemarjenih občin — katere prikazni je

si — posnemati hoče te vražje Mladočeha, ki delajo britke ure Nemcem gori na severji. Čemu vender toliko krika in zabavljanja, ko vender, nj. ekscelencija, baron Pavel Gautsch, tako lepo skrbi za nas Slovence. Mesto tega Komljanca, ki je sejal prepir doli po Kočevskeji vojvodini, dal nam bo — čujte! — dva c. kr. okrajna nadzornika.

„Mein Herz, was willst du noch mehr!“

Nekdo — menda Riese *) — je učil, da je število 2 večji nego število 1, le ti Slovinci so tako „begriffsstützig“, da tega ne zapopadejo.

Gospod urednik! Zadnjič ste se mi pa pošteno zamerili. Vi vprašate: zakaj? No, jaz Vam hočem to takoj razložiti.

V zadnjem „Edinosti“ natisnili ste dopis iz Kočevske vojvodine, v katerem se šteje g. glavarju Thomannu v zlo, da je agitiral za nemško pridigo v Dragi. (Jaz ne vem, ali je ali ni.) Roko na srce, gosp. urednik, ali ni to lepo, da hoče g. okr. glavar preskrbeti par Kočevcem nemško pridigo, ter jih napeljati k pobožnemu življenju? Hvaliti ga morate, hvaliti še

*) Dominikanci v Tržaški kavarni „Commercio“ pravijo, da je bil grozen — „k o z o l“.
Opomba stavčeva.

mogel vsakdo videti, ki je le videti hotel — pričajo nam glasno, da je trditev ta — grda laž.

V zadnjih časih so celo po Dunajskih listih nekoliko potihnili ti slavospevi, ker se jih Italijani sami dovolj ad absurdum.

Tržaški dr. Dompieri, hoteč nekako opravičevati gospode petardovce, govoril je o „idealih“. In tudi isterske lahonske oblastneže hotelo se je šestokrat nekako slično zagovarjati. Ali za isterske hegemoni tudi ta izgovor ne velja, kajti njim ni do italijanske kulture (mi imamo seveda svoje posebne nazore o tej kulturi); ta kultura jim ni smoter za-se, ampak jim je le gola pretveza, le fraza, da žnjo slepé ves svet; hoteč tako prikrivati svoje resnične egoistiške namene.

Dobro je, da imamo klasično pričo za to našo trditev: Puljskega dopisnika Dunajske „Deutsche Zeitung“. Ta sicer verna prijateljica Italijanov piše o „verlotterten Zustände“ v deželnej upravi in o obilih zlorabah pri upravi italijanskih občin, katere so uničile ugled italijanske stranke. List konstatuje nadalje, da se uporablja pupilarni denar za oderuške kupčije, katerih se udeležujejo najuglednejše družine isterske — to je: italijanske. Izrek rečenega Dunajskega lista o zlorabah pri upravi italijanskih občin trebalo bi v toliko popraviti, da take zlorabe se ne vrše samo po italijanskih občinah, ampak tudi po hrvatskih občinah, katerim po krivdi na Primorskem vladajočega zistema gospodujejo Italijani — da torej trpe čisto nedolžni.

Dá, uprava občin, to je prežalostno poglavje v zgodovini isterske. V vsakej takej občini se rede kar cele družine ob ramenih uboge te občine; župan imasvoje redne, mastne dohodke od samih „komisijonov“; razni dohodki se niti ne vključujejo, ampak izginevajo v globoki žep gospoda podestá. Tako je nek župan dobil

posebno, ker je Tržčan! Pomilovali ste pa g. župnika Kadunca in župana Turka (strašno ime!) Jaz pa pojem slavo, g. glavarju, da je vzel uboge Kočevce v varstvo pred tema človekoma, posebno pred Turkom. Ta človek nema le strašnega imena, nego je tudi za glavo večji, ko mi drugi pošteni ljudje! Kedo bi se ga ne bal?!

Gospod glavar skrbi jako za ugled cerkve. Ko je letošnje poletje potoval premil. knezoškof, prevzvišenost Missia, po Kočevskem, poslal je župnikom (!) poziv naj ga spodobno sprejmo. Gospodom župnikom vstreže, če le more, tako je hotel menda priporočiti necega župnika, ki ima baje veliko „Vorliebe für's klösterliche Leben“ milost. knezoškofu, naj ga vsprejme v kak samostan.

Ob priliki odstavljenja g. Komljanca telegrafiral (!) je nekemu iskrenemu Slovincu to „veselo“ novico.

Iz vsega se vidi, da mora vsak katoliški Slovenec braniti gospoda glavarja pred nezasluzenimi napadi. Vsačemu človeku morajo se zameriti Laščani, ker neso tega gosp. hoteli izvoliti častnim občanom. —

„Deutsche Frauen Laibach's“ mo-

od deželnega odbora 900 gld. predplačila za posle ob razdelitvi imetja neke pod-občine; ta denar ni nikjer vknjižen in tudi celemu občinskemu zastopu se niti sanjalo ni o tem predplačilu, dokler ni deželni odbor v povračilo tega predplačila celej mestnej občini naložil 15% doka l a d e. — Nek župan prirejal je, dokler je bil župan, svojim prijateljem in znancem večerje, ki so stale do 50 gld. Sedaj pa, ko ni več župan, vzame rad dva j s e t i c o v dar od vrednejšega mu hrvatskega naslednika. Od kod je bil torej denar? Kdo ne ve?! Blagajna uboge isterske občine plačevala je bogate večerje raznim požeruhom. Naveli smo par vzgledov iz par občin. In tako se godi po vsej Istri, tu v večjej, tam v manjšej meri.

Poglejmo le posestniške razmere po Istri in jasno nam bode takoj, da so razmere te povsem nezdrave. Istra je uboga, siromašna dežela, dosti velikih bogatašev bi torej ne mogla imeti, ako bi bili odnošaji normalni. Ali kaj vidimo?! Vidimo, da ima Istra neverjetno veliko število velikih bogatašev. Od kodi njih bogatstvo? Odgovor nam je dala „Deutsche Zeitung“: iz oderuštva. Najuglednejše družine udeležujejo se oderuških kupčij; celo ptuj, pupilarni denar upotrebljuje se v ta umazani namen — piše rečeni list. Po vsem tem je jasno, koliko krvavih žuljev seljakov-sužnjev roma v trdne blagajne oblasti te šinjorije; kako jih na tisoče strada, da se le nekateri maste.

Taki so torej „idejali“ italijanske gospóde; to so torej predstavitelji javnega reda, ali kakor je „Neue Freie Presse“ nekoč rekla, „der geordneten Zustände“.

(Konec prih.)

Zdravstvene razmere v Trstu.

III.

Tudi v izdelovanju družih opojnih pijač ali likverjev godé se v Trstu naj-

ledvajo doneskov za zastavo, katero hočejo podariti „Sängerrunde“ nemškega ljubljanskega turnferajna. Kranjskega mesta zagrizeno Slovenske neso dale niti vinarja, čeravno so jih Ljubljanske gospe lepo prosile. To ni lepo. Nekaterim se zdi čudno, da se nabira tudi izven Ljubljane, ko bo vender napis rekel, da so zastavo podarile nemške Ljubljanke. Moj Bog! to ni nič čudnega: čem več se dobi, tem boljše.

Pismo mi je že naraslo, drugače Vam bi še povedal, g. urednik, o neke razsvetljavi, ko so bile v nekem kraju „alle Anhöhen prachtvoll beleuchtet“ — po lunil!

Pohvaliti moram še Kočevarje, kateri so izvrstni ljudje. Posebno lepo jih je viditi z nemškimi trakovi in prijetno je poslušati Kočevsko himno:

Vom Rinzeffuss, bis Kulpastrand
Hoch lebe das Gottscheerland
Mit seinen tapferen Söhnen!

Toda dovolj za danes, gosp. urednik!
Ostajam vedno Vaš

Stari Ahasver.

grše zlorabe. Rum, konjak itd., pridelujejo se v žganjarnicah, mešajoč v to razne tvarine. Pripomnim samo, da rum 34°, ki se prodaja v mestu po izplačanem užitninskem davku po 47—49 gld., ni drugo, nego brozga narejena iz vode, sladkorja, skrobnega spirita in raznih odpadkov. Ljudstvo ga imenuje po pravici „sugo delle cavate“. Najgorostnejše je pa, da se ta rum v prodajalnicah prodaja po 4—10 kr. mala čašica, kojih lahko napolniš 50 iz jednega litra; ta rum se tedaj prodaja po 2—4 gld. liter ter ima prodajalničar pri njem 300 od sto dobička! Pri tem ne menimo tihotapstva.

Glede zadnjega nam je omeniti, da je nemožno, da se spirit v Trstu utihotapi, bodisi po kopnem ali po morju, kajti povsod je nastavljenih čuvajev in dacarjev, da je groza. Kako se torej opraviči ona množina spirita, ki se nahaja v Trstu v razprodaji ter se oddaja po 50 kr. liter? Izdelovalnic alkohola v Trstu nemamo, vendar je istega v mestu v obilici. Vzrok temu je ponarejanje, katerega se poslužujejo majhni in veliki trgovci v velikej meri. Občina izdava ogromne troške za svojat uradnikov in dacinih čuvajev, koji nezmišljeno rubijo ter naložujejo strašanske globe, ako se borni kmet drzne z dežele prinesiti v mesto steklenico naravnega tropinovca, a nočejo videti onih fabrikantov v mestu, ki z velikansko drznostjo pridobivajo spirit iz najnjusnejših tvarin ter škodijo ne le mestnemu zakladu, ampak tudi zdravju meščanov. Občinski denar se zameta, da se plačujejo uradniki in čuvaji. Ali kdo je je prizadet po njihovem delovanju? Jedino le ubožec, a pušča se ogromni krivični dobiček 300 od sto kapitalistom in mestnim premožnikom.

Tudi globe radi prestopkov užitninskih določeb se jako nepravilno odmerjajo. Ravnateljstvo užitninskih uradov in mestni magistrat, kot merodajni oblasti, kaznujeta po navadi zgolj reveže, v tem ko se pri bogatih trgovcih, gostilničarjih i dr. ravna po reku: vrana vrani ne skljuje oči. Ubožec se neusmiljeno odira, pri tem ko se pri imovitniku zapirajo, če treba, tudi obe očesi.

V Trstu obstojé samo dve čistilnici alkohola, do katerih se morajo obrniti navadno vsi razprodajalci na drobno. V teh čistilnicah vrši se destilacija takozvanim „mrzlim načinom“ (Destilazione a freddo).

Na tak način destilovanega tropinovca stane liter poprečno, ako se rabijo samo pristne sestavine, po 30 kr., ruma 32 kr., rezolija 85 kr. Vendar v dobri v Tržaških skladiščih iste pijače po 10—12 gl. hektoliter na debelo. Ta tako nizka cena nam jasno priča, da so iste ponarejene. Namesto pristnih sestavin vporabljajo se druge slabše in cenejše. Misliti si moramo sami: kakšen dobiček imajo prodajalci na drobno, ki jih prodajajo po 4 ali 5 kr. kozarček, kojih narediš do 50 iz jednega samega litra.

Pivo se tedaj ponareja z žvepleno kislino in družimi prinesi, škodljivimi človeškemu zdravju. Povedali smo na kratko tudi, kako se isto prideluje in koliko stane hektoliter zdravega pristnega piva. Tu hočemo še navesti, kako se pridobiva dobro zdravo pivo za domačo rabo, koje prav dobro nadomestuje dosti dražje vino.

Napolni sod, ki drži kaci 40 litrov, z vodo, prideni 2 kilograma vpečenega ječmena. Ako moreš vdobiti onega ječmena, ki je v to že napravljen in kojega varajo pivovarilec, tem bolje. Predno ga notri deneš, zmlej ga v navadnem mlinu za kavo. Dalje 4 kilograme cele pšenice in tri sveže telečje noge, 125 gramov brinjavih jagod, 31 gramov kamele. Vsa ta zmes pusti se vreti dobre tri ure in edno uro po vrenju se jej pridene 500 gramov hmeljevih rož ter se vse vkupe pusti vreti še 3 ure. Ko je končano, precedi se pivo na žimnatem situ in napolni ž njim sode, kamor ste deli prej 60 litrov vode, da tekočina ni pregorka, ampak samo mlačna ter da kvas naredi svoj učinek.

Postranski se pa razstopi nekoliko

sladkorja v zadostnej množini vode ter se to prilije v sode, kader se vanje vlija pivo. V posebnej posodi pa razstopi pol kilograma pivnih drožij ter to zmes vlij mešaj v sode in zmes dobro premešaj, da se drožje po vsej tekočini enakomerno razprostré. Na to nalij sode do vrha pustivši, da odtečejo pene, dokler hočejo, na kar sode dobro zamaši. Pivo se potem samo čisti. Da se temprej očisti, prideni mu nekoliko ribjega kleja, pusti zmes ležati kaci 48 ur, na to deni pivo v sklenice ter je dobro zamaši.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Nemci žugajo. Že sama ta okolnost priča nam na nedvojbeni način, da je stvar, za katero se potegujejo, krivična. Govor je seveda zopet o češko-nemški spravi. Glasilo ministerskega aspiranta Chlumetzkyja, „Tagesbote aus Mähren“, žuga namreč Čehom, da, ako ne vsprejmo projektovane sprave, se bode uvela druga sprava, katera utegne Čehom veliko manje ugajati. Miro in pravicoljubje Nemcev je res uzorno: ako nečeš, te pa bode mo prisilili. Naš priprosti razum nam pa pravi, da sprava je le tedaj sprava, ako sta oba pogajajoča se dela zadovoljna. Dunajski listi pa javljajo, da glede na veliko vznemirjenje Nemcev niti misliti ni, da bi se ti-le udeležili deželne razstave.

Tudi Tirolski Italijani žugajo, da zapuste deželni zbor, ako ne vsprejmo njih projekta za avtonomijo Južnega Tirola. Nemško-liberalni „Innsbrucker Tagblatt“ pa svari svoje italijanske prijatelje, da naj se nikar ne prena-glijo, osobito naj ne zapuste deželnega zbora, ampak čakajo naj protipredlogov, ktere bode stavila nemško-liberalna stranka v prihodnjem zasedanju. Po vsem tem soditi, se gospodje Nemci jako boje, da ne bi se zrušilo njih prijateljstvo z Italijani. Gospoda so v velikih škripcih: Kar naravnost pritrditi zahtevam Italijanov ne smejo iz lahko umevnih razlogov — nimbus naslova „državna stranka“ je tudi nekaj vreden, — Italijanom se zameriti pa tudi ne bi hoteli, ker brez pripomoči teh poslednjih izgube takoj vso svojo veljavo na Tirolskem. Zato pa bi radi stvar zavlekli. Ali kakor vse kaže, zapuste Italijani skoro gotovo deželni zbor. „Wiener Allg. Zeitung“ piše: „Italijani bodo se svojo trmoglavostjo le potrdili menenje onih, ki menijo, da se Italijani drže le svojih egoistiških namenov in da pri tem puščajó v nemar patrijotiske interese. Italijani se drže načrta njih predloga, kateri pa je v Avstriji neizvedljiv.“ Kakor se vidi, je konflikt mej Tirolskimi nemškimi liberalci in Italijani neizogiben.

Za Spodnje Štajarsko prevažno vprašanje je rešeno: justični namini-ster imenoval je predsednikom okrožnega sodišča v Celju deželne nad sodnije svetnika dra. Gertscherja. Ako smemo verovati nemškimi listom, je novi predsednik pristaš nemško-liberalne stranke. Če je to res, je bila sodba dr. Tavčarja o ministru Schönbornu po vsem pravična in resnična. Kaj pravijo k temu imenovanju naši klečepalci? Trumfranje Graške „Tagesposte“ nam zveni na uho, kakor žalosten opomin: Lasciate ogni speranza.

Na Dunaju je umrl grof Moric Esterhazy v 84. letu dobe svoje. Za časa avstrijsko-pruske vojne v letu 1866 igral je ta mož usodepolno ulogo. Dasi je bil v onej dobi grof Mennsdorf minist-ster vnanjih zadev, vendar se v obče trdi, da je bil grofa Esterhazyja vpliv jedino merodajen. In ta vpliv zahteval je rečeno vojsko in po njej ono grozovito katastrofo ki je zadela državo našo in prouzročila neizmerne gorja.

Vnanje države.

Beligradske „Male Novine“ objavile so pisma, katera sta si pisala kraljica Natalija in sinod glede nje raz-poročenja s kraljem Milanom. V pismih teh dokazuje kraljica, da je kralj Milan nepostavno in nepravilno postopal, ker je na nedovoljen način vplival na takratnega metropolita in da je bilo postopanje tega poslednjega brez vsake postavne podlage.

Srbska vlada odpošlje posebnega zastopnika v Pariz, da prične obravnavanja za konvertovanje vseh srbskih držav-nih dolgov po francoskih kapitalistih.

Srbski poslanik na Dunaju Simić dobil je ruski red Stanislava in bivši vojski attaché, polkovnik Milovanović avstrijski red železne krone.

Bolgarsko ministerstvo se je popolnilo. Grekov je postal minist-ster vnanjih zadev, Belčev pa finančni minist-ster. Dunajski listi trde, da so ta imenovanja napravila najboljši utis po vsej deželi. Temu se ne čudimo, vsaj smo že temu vajeni, da vsa dela Stambulova napravljajo „po vsej deželi najbolji utis“. Škoda le, da trezni ljudje ne verjamejo tem trditvam Bolgarskih mogotcev.

Ruski listi se še vedno bavijo s pohodom carjeviča na avstrijskem dvoru. „Moskovskija Vedomosti“ napisala so navdušen članek, v katerem izražajo željo, da se dožene častno in pošteno sporazumljenje mej Avstrijo in Rusijo. Posebna pozornost in velike časti, ki so jih skazovali ruskemu carjeviču na Dunaju, so tem pomenljivejši, ker je prišel dunajski pohod — kakor znano — povsem nenadejano. Ne glede na podrobnosti tega vsprejema, treba je omenjati, da je cesar Fran Josip sam dvakrat izrazil željo, vaprjeti ruskega carjeviča na cesarskem dvoru in je radi tega tudi odložil svoje potovanje v Gdödlö.

Nemški državni minist-ster Lucius je odstopil in na njega mesto je imenovan vladni predsednik Heyde.

Dne 16. t. m. je nemški cesar vsprejel predsedništvo poslanske zbornice. Ob tej priliki je govoril o občem političnem položaju ter zatrdil, da je mir za bližnjo bodočnost zagotovljen.

„Capitan Francassa“ prinesel je skoro neverjetno vest, da je papež za bližajoče se volitve v Italiji katolikom ukazal, da podpirajo vse iredentistiške kandidate in nasprotnike Crispija, osobito pa Imbrianija.

Braziljski kongres so otvorili. Poslanica predsednika poroča o postopanju provizorične vlade, katera sedaj odstopa svojo oblašt zbornicama. Obletnico proglašanja republike praznovali bodo na slovesen način.

DOPISI.

Iz Hrušice, 13. nov. 1890. (Izv. dop.) Ni mi namen poročati o kakej volilnej ali drugej političnej zadevi. Stvari so se v našem okraju (Podgradskem) obrnile na bolje, duhovi so se pomirili. Lahko bi kaj poročal o občinskih volitvah, a izvršile so se povoljno za narodno stranko in v nezadovoljnost nekotih višjih oseb. Poročati pa hočem o redkej slovesnosti, ki se je vršila ta mesec v župnijskej cerkvi v Hrušici. Kdor je videl to cerkev prej in jo vidi sedaj, skoro ne bi jo poznal. Prej ni bila skoro dostojna biti imenovana hiša božja, vzlasti, ko je lani, dne 15. avgusta, strela vanjo vdarila. A sedaj se je po mnogem prizadevanji č. g. dekana A. Rogaća posnažila, pobelila, popravila, da jo zamore vsak z veseljem si ogledati. Dobila je nov tlak iz kraškega mramorja; stare umazane polomljene klopi nadomestile so se z mecesnovimi, ki so prav prikladne namenu svojemu in lepšajo tudi z svojo vnanjo podobo cerkev. Naredil jih je J. Dodič iz Obrova po nizkej ceni; primerne so toli za sedenje, kolikor za klečanje; človeku ni treba, da si lomi svoje

ude; takošno ugodnost najdeš le pri redkih cerkvenih klopeh. Vredno je, da si jih vsakdo, ki misli enake napraviti, ogleda. Popravljen cerkev kraši tudi nov križev pot. Ne bodem opisaval starega, kakšen je bil; lica so bila podobna vse drugemu, kakor človeškim. A sedaj visijo ob cerkvenih stenah umetno izdelane slike. Pogled nanje je ganljiv; podobe so lepe, svetle, na licih bere se lahko izraz notranjega čutstva. Okviri hrastovi primerni so slikam, lično so izdelani. Za mal denar 500 gld. ga je naslikal S. Ogrin na Vrhniki, kateri naj bode s tem priporočen vsem cerkvenim predstojništvom.

Napočil pa je dan, ko se je imel blaglasoviti ta križev pot. Redka je taka slovesnost v teh krajih. Ljudstva se je kar trlo: od blizo in daleč so prišli. Blagoslovil ga je č. oče Hugolin Satner iz Ljubljane, vrli redovnik, dober govornik. V srce segale so njega besede, ko je razlagal pomen križevoga pota; srčne vzdihljeje so izvabile in solzice tekle so iz mokrih očes poslušalcev. Tako prepričevalno je govoril.

Vaako postajo nosila sta dva fanta, ob straneh svetili ste dve dekleti z gorečimi svečami. Vse vršilo se je v lepem redu. Kedo pa je nosil vse te troške? Žalibog, da nemamo taci dobrotnikov, ki bi kaj več darovali. Posamezne krajcarje se je zbiralo, z velikim potrpljenjem trkalo se je na arca vernih župljanov. A vendar ne morem si kaj, da ne izrečem iskrene zahvale onemu, po čegar trudu in muki se je vse to dovršilo. To je naš č. g. dekan A. Rogać. Prepričan, da je lepa cerkev ponos župnije, je to z velikim trudom tudi dovršil. Naj bi se mu posrečilo še vresničiti ono srčno željo: postaviti nov veliki oltar. Za trud, ki ga je imel, ne išče g. dekan ne slave ne plačila; toda jeden je, ki tega ne pozabi.

Domače vesti.

Javen shod. Po inicijativi odbora političnega društva „Edinost“ bode prihodnjo nedeljo, dne 23. t. m. ob 10. uri predpoludne v hôtelu „EVROPA“ javen shod, pri katerem se bode razgovarjalo o novej užitninski meji in ljudskem štetju. Vstop dovoljen je vsakateremu. Slovenski rodoljubje v mestu in po okolici vabljeni so, da se v njih lastnem interesu udeleže tega shoda.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda nabrala je „vesela družba“ dne 16. nov. na Proseku 4 gl. 20 nvč.

Iz deželnega zbora lsterskega. V IX. seji dne 12. novembra odgovori gosp. vladni zastopnik na interpelacijo dr. Amorusa radi obiskovanja vseučilišča v Zagrebu od strani mladine iz Istre. Pozivlje se na dekret naučnega ministerstva z dne 30. oktobra 1878, izdan vsled najvišjega odloka z dne 28. oktobra 1878, s katerim je bilo dijakom iz Istre in Dalmacije dovoljeno obiskovati vseučilišče v Zagrebu, toda le s pogojem, da obiskujejo IV. leto in položijo II. in III. državni izpit na jednem izmed vseučilišč v Cislajtaniji. Proforski izpit morajo tudi položiti na jednem teh vseučilišč. Slednjič navaja ministerjalno naredbo, vsled katere so za obiskovanje cislajtskih vseučilišč veljavna zdelostna spričevala mladeničev, ki so se šolali na gimnazijah v Hrvatskej. —

Vladni zastopnik odgovarja na interpelacijo dr. Dukića radi nagrade, namenjene davkarskim uradnikom za iztirjevanje zaostankov na zemljiščno-odveznem dolgu.

Te nagrade neso zabranjena in vladi ne treba se zagovarjati radi prejemanje teh nagrad od strani davkarskih uradnikov. — Slednjič odgovarja na interpelacijo poslanca Mandića radi ljudske šole v Zemetu, da je komisija spoznala šolo potrebno in da jo deželni šolski svet odpre, kakor

hitro bode vse pripravljeno. — Poslanec Sbisà interpelira radi dopisa v „Deutsche Zeitung“, o katerem govorimo tudi mi v današnjem uvodnem članku. Za nas je ta izjava gosp. Sbisà velezanimiva, ker sam priznava, da je dopisnik, govorec o najuglednejših družinah, ki se pečajo z oduševstvom, izvestno menil le italijanske družine. — Poslanec Flego prečita interpelacijo tikajočo se porabe drv in oglja iz občinskih in združenih gozdov na isterskem Krasu. —

X. seja dne 13. novembra. Po predčitju zapisnika zadnje seje opazila poslanec dr. Volarič, da z njim (Volaričem) vred ni bil pozvan na red poslanec Flego, nego dr. Gambini; toda gosp. predsednik ne jemlje obzira na to opazko, ter se dopisnik odobri. Na dnevni red pride — finis coronat opus — poneverjenje deželnega blagajnika Gregorja Rigola. Predsednik reče nekako preplašeno, da bi trebalo imeti tajno sejo; to pa ne radi delikatnosti stvari in tudi ne radi osob, morda prizadetih pri tej afəri, ampak le radi tega, ker sodna preiskava še ni završena. Dr. Laginja se temu protivi trdeč, da je stvar treba obravnavati v javnej seji, ker se zanjo zanima vsa dežela brez razlike narodnosti. Predsednik se izgovarja, da ni menil tajne, ampak le rezervirano sejo. Dr. Amorosomeni, da ni razločka mej tajno in rezervirano sejo. Potem so glasovali za tajno sejo. Stenografi in trije poslušalci morajo zapustiti dvorano. Okolu 1. uri popoldne odpre se zopet javna seja, pri kateri se prečita zapisnik tajne seje (oficijelni ta zapisnik priobčimo svoječasno).

Mej čitanjem zapisnika bilo je po dvorani tako žuborenje, da je moral predsednik poslance opominjati, da ne hodijo notri in ven. Se vidi, da bi bilo gospodi najljubše, da bi o tem nič ne čuli.

Koncem seje vaklikne večina „evviva“ manjšina pa „živio“ presvetlemu cesarju.

Čudne nazore imajo gospodje Italijani v deželnem zboru Isterskem o pravicah časnika, odnosno o odgovornosti urednikov. Kakor poročamo v poročilu o rešenem deželnem zboru, interpeloval je poslanec Sbisà radi dopisa, objavljenega v listu „Deutsche Zeitung“. Zares čudno se vrti ves svet po glavah teh gospodov. Radovedni smo na odgovor na to interpelacijo. Sicer bi pa mi kar jednostavno odgovorili: „Časnikarstvo ni odvisno od deželnega odbora, ni od c. kr. oblasti; ako je kdo po krivici žaljen, pa naj toži.“ Oblasti bi imele pač obilo posla, ako bi si hotele glave beliti za vse ono, kar časniki pišejo o privatnih osobah. Ali neso morda „najuglednejše isterske rodbine“ — o katerih govori omenjeni dopis — privatne osebe? Da pa hoče poslanec Sbisà te „najuglednejše družine“, katerim se predbaciva oduševstvo, po vsej sili stlačiti v zvezo z okrajnim sodiščem v Pazinu nam le priča, da se nekateri čutijo zadeti in da bi radi odvalili ves odij na osobo, ki nosi c. kr. dostojanstvo. Kakor povsod, so gospoda Italijani tudi glede časnika le dotlej liberalni, dokler to-le služi njih namenom; če jim pa časnika tako grenko, a povsem resnično pove, bi pa najraje absolutno postopali. Ali ne boš Jaka!

„Il Piccolo“ bavi se zopet se zadevami katoliške cerkve. List ta najdvomljivejše vrste pride pač v našo cerkev, kakor Pilat v „vero“. Toda pisac „Piccolov“ se ne bliža cerkvi kot prijatelj, nego kot sovražnik; on ne bi hotel zidati hiš božjih, ampak podiral bi jih rad. Ta poštenjakovič se zaleta v propovednika pri oo. jezuitih, ker je svoje poslušalce navduševal, da bi pripomogli do gradnje VI. župne cerkve v Trstu; trdi namreč, da se rečena cerkev zida le „a favore di una chiesa, che notoriamente si vuole edificare anche allo scopo di estendere la propaganda slava...“ To je že skrajna predrznost; le zlobna volja in sovraštvo do naše vere more stlačiti v neko zvezo gradnjo cerkve se slovansko propagando. Po slav-

nega „Piccola“ dokazivanju je torej propovednik pri oo. jezuitih panslavist najnevarnejše vrste. — Veliko lepše bi bilo, ako bi bil „Piccolo“ nekoliko bolj odkritosrčen in bi nam lepo povedal, zakaj da je proti gradnji nove cerkve. No, če noče on, povemo pa mi. On je proti noveji cerkvi, ker sluti, da se v tej cerkvi ne bode gojil duh, narodu slovanskemu sovražnik, kakor se tako dogaja — v srce nas boli, ko to pišemo — po par cerkvah v mestu, odnosno v okolici; ker sluti, da se bode v tej cerkvi gojil duh krščanske ljubezni in božjega miru. Nam so „Piccollejevi“ in njega sodrugov nauki jako dobro znani: kdor smrtno ne sovraži našega rodu je — nevaren panslavist. Po tej čudnej logiki bode nova cerkev ognjišče strašnega panslavizma. Še nekega momenta ne smemo prezreti: nova cerkev se zida v onem okraju, v katerem je bil voljen g. Mauroner. Z ozirom na ta moment in ker bode cerkev izvestno na veliko korist celega okraja, bodi nam dovoljeno vprašanje: kako je to, da je gospod poslanec II. volilnega okraja — katerega dolžnost bi vendar bila pospeševati duševne in materialni koristi svojih volilcev — mej onimi, ki so nasprotni noveji cerkvi v Roccolu? Dotični volilci sedaj vedo, koga so si izbrali svojim zastopnikom!

Prijatelj „Piccolo“ je je res zadel. Kakor žaba, ki se je napihovala, hoteča biti volu enaka, naperil se je tudi on, hoteč se nekoliko ponorečevati iz vrlih Skedenjcev, ki so neustrašivi ter se ne bojé lahonskih pritlikovcev, ampak ponosni so na svojo slovansko narodnost. Ondašnje vrlo pevsko društvo je — kakor znano — predminolo nedeljo priredilo domačo veselico, z igro, deklamacijo in petjem v prostornej dvorani g. Sancina-Vrba. Veselica se je prav dobro obnesla. Ali imela je le en „greh“: sodelovali sti namreč pri njej tudi dve občinski učiteljici, gospici Mozetič in Gregorič. To je bilo hudobnemu „Piccolu“ preveč; kaj tacega se ni nadejal — da se celo občinske učiteljice dejanski vdeležujejo veselice v enakej „stambergi“ (sic). Razjarjen kliče na pomoč deželno šolsko oblast, ki mora gospici poklicati k redu. Hm, „Il Piccolo“ ne ve, da ni mestni magistrat v šolskih stvarih še edino merodajen; nad njim je še c. kr. dež. šolski svet, ki v tem brez dvojbe ne uvideva nobenega prestopka šolskih zakonov. Kaj tacega si more domišljevat samo prazna butica Piccolovega urednika v svojej slepej italijanomaniji.

Narodno blago. Tržaški listi pišejo sodaj na široko ter priporočajo nabiranje „narodnih pesni“ v Trstu. „Piccolo“ priporoča, naj bi se razpisala nagrada za najboljšo pesen o noveji „Legi nazionale“; drugi listi pa, da naj bi se sedanje pesni zbrale v posebno zbirko, da se ne izgubé v večnosti. Pesni, kakor „voio far la stampadora“ in drugi nesramni izrodki staromeških frajlic bodo v tej zbirki zasledali prvo mesto! S časoma se pa bode ta cvet lahonske nesramne kulture v Trstu predaval v javnej šoli. Prosit.

Vode! vode! kliče Tržaško ljudstvo brez vspeha. Mestni očetje so mu pred 27 leti obljubili dovesti v Trst vodo Reke in Bistrice ter v ta namen potrosili dosedaj preko 170.000 goldinarjev občinskega denarja v studije in proučevanja, ali vodovodna zadeva je še zmirom na prvotnem stališču. Čeprav so v zadnjem seji izvolili Mojzesa za častnega člana Tržaškega mesta, on vendar le noče povzdigniti svoje palice ter liki svetopisemski Mojzes udariti po skali, da bi iz nje pricurljala blagodejna tekočina.

Srečna Italija! Priprost rokodelc plačuje v Italiji poprečno 24 odotokov svojih dohodkov državi na davkih in pristojbinah; na Angležkem plača isti samo 5 od sto. Cena kruhu je skoraj za četrti del povišana radi colnine in davka; na Angležkem 48 ctm.; pri nas v Avstriji 32 kr.; laška vlada preskrbljuje Švicarsko s soljo po 4 ctm. kilogram, a Italijanom

jo prodaje po 35; pri nas je sol po 9 kr. Petrolej, ki bi brez carine stal kacih 18 ctm. liter, prodaje se po odplačanej carini po 65—70 ctm.; družina na Laškem, ki ima letnih 2380 lir dohodkov, plača državi 565 lir za carinski in užitninski davek. A na Angležkem družina, ki ima 1915 lir dohodka, plača državi 85 lir. Omeniti nam je še, da so vlada in občine po Laškem do ušes zadolžene. In vendar avstrijski nemirneži hlepe po tej deželi mizerije in nazega siromaštva nadlegujoč našo vlado.

Z Vipavskega se nam piše: Potujoč po lepeji vipavske dolini opazoval sem običaje tamošnjih prebivalcev. Tu in tam naletel sem na ljudstvo res v pravem smislu udano svojem narodu. Vendar pa povsod ne veje še pravi duh, ki naj bi napolnjeval srca s pravo ljubeznijo do svoje materinščine. V to nam je dokaz obé na „Dornberška“. Pretečeno nedeljo, 16. t. m. slavilo je tamošnje veteranstvo, sploh občina, slavni dan godú presvetle cesarice. Hiše bile so več ali manj še zastavami odičene. Vihrale so v mnogovrstnih barvah: črno-rumene, belo-modre, belo-rudeče; žali Bog — trobojnice naše: „belo-modro-rudeče“ si vrli Slovenec zaman iskal. Žalostno, pa vendar resnično. Kako hočeš Slovenec, da bodo tujci priznali naš napredek, če se sam sramuješ pokazati jim naroda razvoj? Pokažimo tedaj pri drugeji piloznosti hvalevredno udanost do visoke cesarske rodbine, pri tem pa ne pozabimo, da nas je majka „Slava“ v mogočnej Avstriji vzredila! D—z

Iz Stran, Postojinskega okraja, se nam piše: Dne 9. nov. t. l. vtrgala se je na Nanosu nad cerkvijo sv. Brica skala, v obsežju 18 kvadrat. metrov. Nizdolu valeda se skala potegnila je tudi druge, precej velike, za seboj. Skala se je vtrgala z visočine 125 metrov; skupno je drvilo 7 skal po strašnej strmini proti imenovanj cerkvi s tako silo, da bi jo bile morale zrušiti. Ali glej čudo: jedna skala ustavila se je kakih 30 metrov od svojega prvotnega mesta; dve skali sti se vstavili tikoma pred cerkvijo; največja pa je priletela v nek jarek pred cerkvijo, od koder je z veliko silo odletela, se izognila cerkvi ter se ustavila na škarpi pod cerkvijo, tako da visi za en meter čez škarpo. Res pravo čudo.

Koncert Mare Kiseljakove bil je srednje obiskan. Znamenito pa je, da so bili poslušalci skoro izključljivo Slovenci: drugerodec bil bi lahko na prste aštel. Gospodičina Kiseljakova pela je izborno, osobito so dopadali hrvatski skladbi „Lastavicam“ in „Domovini“, kateri je morala ponavljati. „Triester Ztg“ piše: „Vse, kar je pela, bilo je izborno in je žela obilo pohvale od strani poslušalcev. Koncert ni bil posebno dobro obiskan, ali napravil je najprijetnejši utis na pozorno občinstvo.“

Čudno! Minoli petek imelo je tukajšno blagotvorno društvo „La Providenza“ na svojo lastno korist koncert v gledišču „Comunale“. Pri koncertu je sodelovala tudi sloveča pijanistinja, gopca Lucila Podgornik-Ptolomei ter bila po zaslugi burno odobravana. Vsi Tržaški listi so objavili laskave ocene ter poudarjali ukusni umetniški užitek tega koncerta, samo panlahon „Indipendente“ je molčal. Bog ve zakaj? Saj je vendar v nebo koval vsak koncert, ki ga je priredilo imenovano društvo s pomočjo laških igralcev. Istotako molči o nemških predstavah v gledišču „Filodrammatico“, koje pohvalno omenjajo vsi drugi listi. Mi vprašamo „Indipendenteja samo: ako bi po nepriliki pozabil svoj italijanski jezik, kaj bi mu bilo začeti? Moral bi izvestno — lajati, kakor psi.

Za gradnjo VI. župne cerkve nabralo se je do sedaj 18.478 gld. 80 kr. Nadaljni prispevki vsprejemajo se v škofijskeji pisarni, pri odboru in gospodih župnikih ele škofijske.

Prepovedana paša. Mestni magistrat prepoveduje pašo v občinskem gozdu „Izovec“ v Bazovskem okraju. Vsak prestopnik se bode strogo kaznoval. Proti pre-

povedi se lahko naredi utok na tukajšnje c. kr. namestništvo.

Promet s češpljami je precej živahen. V mesecu oktobru dovozilo se je tega sadja v Trst iz Slavonije, Srbije in Bosnije 21.764 meterskih centov, v Reko pa 24.937 meterskih centov, skupno torej 46.700 met. cent. V istem mesecu lanskega leta se je dovozilo 39.361 met. cent.

„Popotnik“ nam piše: Šetajočega se v nedeljo 16. t. m. po Barkovljah, privela me je pot mimo hiše, v kateri ima svoje vaje tamošnje pevsko društvo „Adrija“. — Nežni glasovi, ki so mi udarjali že od daleč na uho, prisilili so me, — se ustaviti in poslušati — Pel je baš ženski oddelek imenovanega društva neko novo, a krasno Volaričevo skladbo za mešan zbor. Gnilo me je to krasno petje, prihajajoče iz grl domačih deklic; pevovodju „Adrije“ g. Ražem-u izreči moram tu vso čast. Ta gospod poučuje naučreč prostovoljno ob nedeljah in praznikih domače deklice v narodnem petju in to je vredno omenjati tem bolj, ker je „Adrija“ edino pevsko društvo v okolici, katero ima svoj stalno učeci se ženski oddelek. — Kakor sem potem poizvedel, gre sedaj „Adriji“ slabo v finančnem obziru; temu so krivi primerno veliki stroški, katero ima to društvo. Pomisliti je treba, da je imelo društvo dosedaj v tem letu, do 1000 gld. novčnega prometa! — Mestni in okoličanski rodoljubi, in posebno Barkovljanski, naj bi skrbeli z novčnim podporo za krepki obstoj tega društva — deloma se upisajoč kot podporni udje tega za narodno stvar prekristnega društva. Društvo ima tri ustavnike in mej temi ni nobenega Barkovljana — In vendar ni toliko žrtvovati enkrat za vselej 10 gld. za domače, a prepotrebno društvo! Želal bi pa, da bi našle besede moje primeren odziv.

Zblaznel je 50letni Josip Ortali. Domišlja si, da je papež in zahteva od vseh, da mu skazujejo časti, papežu pristojne. Izročili so ga tukajšnji bolnici v opazjevanje.

Znorel radi žene. Nek 48 letni Ivan Domladiš prišel je minoli teden v Trst ter se vstavil v hotelu „Europa“. V petek mu je ušla žena ter odnesla s seboj lepo vsoto denarja. Ubozega moža je to tako užalilo, da je sklenil ne dotakniti se več jedi. Postil se je že dva dni. Poklicali so znanega Trevesa, kateri ga je odvedel v bolnico.

Izpred porotnega sodišča. Dne 17. t. m. stal je pred poroto 27 leten Ferdinand Frizzi iz Vidma na Laškem, bivši uradnik pri društvu veteranov, ki je zadnjemu izneveril svoto 927 gl. Sodišče ga je obsodilo na 15 mesecev ječe. Čudno, da c. kr. veteransko društvo ni moglo v Avstriji vdobiti boljšega uradnika, nego je bil ta laški slepar. Experientia docet.

Porotna obravnava proti Andreju Jobu radi roparskega umora bode dne 26. t. m.

Samomor v Reki. Pred tremi tedni vrgla se je iz četrtega nadstropja neke hiše na Reki neka Marija Simoni, soproga Antonu S., risarju v tovarni torpedov. Marija je prelomila zakonsko zvestobo ter imela tajno zvezo z nekim Heksolom. Kader se je mož tega zavedel, spodil jo je od sebe in šla k je svojim starišem v Ajdovščino, koji pa o njej neso ničesar hoteli vedeti. Povrnivša se na Reko obupana storila je konec svojem življenju. Od tedaj ni imel Anton Simoni več miru; vest ga je pekla, zapustil je službo ter prišel v Trst. Povrnivši se v soboto na Reko iskal je vso noč ljubljence svoje žene, da ga ubije. Ali zahman. Rano zjutraj šel je na neko kampanijo ter si štirikratiz samokresa vstrelil v prsi. Prenesli so ga v bolnico, kjer je kmalu umrl. V nekem pismu, ki so ga našli pri njem, izrazil je željo, da ga pokopljejo poleg njegove soproge.

Poziv slovenskim pisateljem! Odbor „Matica Slovenske“ se obrača do vseh rodoljubnih pisateljev slovenskih z iskreno prošnjo, da bi čim preje tem bolje poslali

kaj primernih doneskov za prihodnji „Letopis“. Kakor letos se bodo sprejemali tudi v prihodnjem letu samo izvorni znanstveni in znanstveno-poučni spisi iz raznovrstnih strok človeškega znanja; vendar je želeli, da bi čestiti gospodje pisatelji svojim razpravam izbrali take predmete, ki ugajajo potrebam naroda slovenskega ter zaradi svoje plošne zanimljivosti prijajo večini Matičnih društvenikov. Rokopisi naj se pošiljajo najpozneje do konca marca 1891. l. predsedništvu „Matiče Slovenske“ v Ljubljani. Po pravilih določena nagrada v „Letopis“ vsprejetim spisom se bode plačevala, kadar bode knjiga dotiskana.

Razpis častnih daril. Da bi pospešila razvoj slovenske pripovedne književnosti, razpisuje „Matica Slovenska“ po določilih Jurčič-Tomšičeve ustanove 300 goldinarjev častnega darila dvema povestima slovenskima, in to: a) 200 gld. povesti, obsežajoči najmanj 10 tiskovnih pól, in b) 100 gld. povesti, obsežajoči najmanj 5 tiskovnih pól. Snov obema povestima bodi zajeta iz zgodovine ali sploh iz življenja naroda slovenskega. Obe povesti morata biti pisani takó, da po obliki in vsebini svojej ustrezata umetniškim zakonom pripovedne književnosti ter poleg tega ugodita literarnim namenom „Matiče Slovenske“. Pisatelj, kojemu se prisodi častna nagrada iz nove Jurčič-Tomšičeve ustanove, prejme vrhu tega za svojo povest še navadno pisateljsko nagrado, katere plačuje „Matica Slovenska“ po § 15. svojega opravnega reda po 25—40 gld. za tiskovno póló. Rokopisi naj se brez pisateljevega imena pošiljajo odboru „Matiče Slovenske“ do 1. oktobra 1891 l. Pisateljevo ime naj se pridene rokopisu v zapečatenem listu, na katerem je zapisano dotično geslo. Večkrat se je poudarjalo, da „Matica Slovenska“ podaja svojim članom premalo leposlovnega berila. S tem razpisom hoče Matičin odbor pokazati, da ga je resna briga, po vsej svojej moči pospešavati tudi razvoj leposlovne književnosti slovenske ter članom svojim podati v roko lepo zabavno knjigo. Zatorej se pa podpisani odbor tudi nada, da ga bodo pisatelji slovenski podpirali v njegovem trudu ter se častno odzvali njegovemu domoljubnemu pozivu.

Listnica uredništva.

Dopisniku iz sv. Križa: Prav odkritosrčno vam povemo, da smo kar debelo gledali, čitajoči Vaš dopis. Spominjajoči se vseh žalostnih skušenj in spominjajoči se vsega onega, kar ste nam v i s a m i poročali, vprašali smo se začudeno: Od kod kar naenkrat ta sprememba. Predno pridemo do drugačnih nazorov, trebalo bi izdatnih, vsem nam vidnih dokazov poboljšanja. Dotlej pa ostanemo neverni Tomaži. Zato pa, prijatelj, lepo počasi s hvalo in slavljenjem! Sicer nas je pa Vaš dopis vspodbudil, da smo poizvedevali pri kompetentnem in v e r o d o s t o j m e m viru; tu pa se nam je reklo, da je vse govorjenje o pobolšanju — g o l i h u m b u g.

I z j a v a .*)

Niže podpisani izjavlja s tem, da je gospoda Frana pl. Garzarollija, posestnika župana itd. v Senožečah razžaljujoči dopis, kateri so prejeli pod zavitkom dne 11. maja t. l. gospodje Anton Kuralt, c. kr. davčni kontrolor v Senožečah, Ignacij Prhavec, Miha Koritnik, Matija Zadnik, Ivan Kroker, Josip Zelen in Josip Meden vsi posestniki v Senožečah, bil spisan od gospoda Jakoba Delaka, gostilničarja v Št. Petru, kateri me je na poštenega človeka nevruden način zapeljal v to, da sem se dal zlorabiti kakor slepo orodje pri prepisanju, hektografiranju in odpošiljanju omenjenega dopisa.

Obžalujem toraj, da sem pripomogel nepremišljeno in v svojo veliko materialno škodo k temu, da se je gori omenjeni gospod, Fran pl. Garzarolli, ki mi ni nikoli ničesa hudega prizadel in proti kateremu nimam ne osebnega ne sploh kacega drugega vzroka sovraštva, na tako prost in nepošten način napal ter da se je spravilo v sum kakor žalilce poštene tržaške Senožečane, ki niso imeli pri tem dopisu ničesa opraviti.

Fran Čokelj
v Trstu.

*) Za stvari pod tem naslovom je uredništvo teliko odgovorno, kolikor mu postava velewa.

MARIJA KERMAVNER,
roj. Berne
AVGUST KERMAVNER
poročena.
Trst. 16. novembra 1890.

+

Tužnim srcem javljamo prijateljem, znan-
cem in sorodnikom, da nam je predraga mati

Marija Tosti
roj. Lantieri

po dolgej in mučnej bolezni, previdena sè
sv. zakramenti v 76. letu v Gospodu zaspala.
Lokve, 19. nov. 1890.

Žalujoča rodbina.

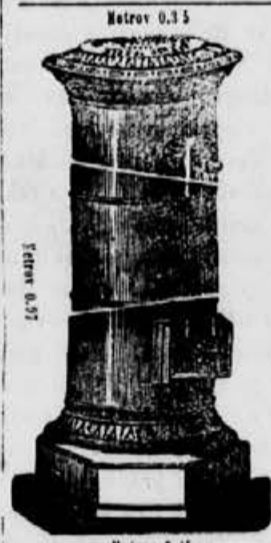
Zahvala.

Podpisani izrekajo najtoplejšo zahvalo vsem prijateljem in znancom, kateri so nam izrazili na katerikoli način svoje so-
čutstvo o priliki izgube naše nepozabne
hčere

Jožefe Slamič.

V Rocolu 15. novembra 1890.

Žalujoči stariši.

Netrov 0-15

Netrov 0-25

Netrov 0-45

Varčljive peči

prenosljive Artusov sistem
dobre za vsakovrstno kurjavo.

Te peči cilindrične zunanji narejene od jeklenih plošč, s pokrivalom vrticami in podlago od kovanega železa, znotraj se pa nahaja v njih cilinder visok kakor pač sama, masiven, narejen iz trdne tvarine v debelosti, 55 millim.; ako se jih vgreje z zažganim kurjavo, razširjajo po sobi od 16—20 stopinj toplote. Za peč št. 1 ako se rabi tako oglje ali drva, upotrebi se od 12—15 kr. za vsa 10 ur neprenehalnega ognja. Za peč št. 2. trošek je od 21—25 kr. za enake dobo. — Cene tem pečem: 1 peč po pril. podobi s posebnim podnožjem št. 1. f. 12.50; 1 peč enake podobe ali nekoliko večja in pripravna za ogrevanje večjih sob f. 17. — Za vsak m. linearne cevi 80 kri za vsak komolec potreben 10 kr. za ključ 40 kr. Za robčasto pripravo pr podnožju 60 kr. — Vse blaga se pošilja v notranje dežele prosto daca z domačo boleto. Tvorница in zaloga v delalnici podpisane

IVAN-A ARTUSO

ključarskega mojstra

TRST — ulica Corso št. 43. (Monte verde) — TRST

J. PSERHOFER'S

Apotheke zum „goldenem Reichsapfel“
I. Singerstrasse N. 15 — WIEN.

Kričistilne kroglice, nekdanj imenovane univerzalne kroglice, poznate kot domače sredstvo proti zabasanju.

Jedna škatljica z 15 kroglicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljavi po povzetju 1 gld. 10 kr.
Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek kroglice 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne kroglice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pisemnih, kateriga je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozeblino J. Pserhoferja 1 posodca 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodca 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Zivljenska esenca (Praške kapljice) stekleničica 22 kr.

Angleški čudežni balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuju rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodca 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmacevtske specialitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene. 12—12

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštne povzetju.

Pri dopisiljavti denarja po poštnoj nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 5—12

Grlena bol kašalj, hreputavica, promuklost, nabez, zadavica, rora, zapala ustijuh itd.

moğu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem
NADARENIH g—30

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, lučbar i ljekarnar u Trstu
Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom
itd Prebdjenih kašljne noćih, navadne jutranje
hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo
nizimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalica, koji je ponacinjaju. Zato treba uvijek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima tiskanu na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa napatkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svijeta. 36—43

Assicurazioni generali.

v Trstu

(društvo je ustanovljeno leta 1831.)

To društvo je raztegnolo svoje delovanje na vse veje zavarovanja posebno pa: na zavarovanje proti požaru — zavarovanje po morju in po kopnem odposlanega blaga in zavarovanje na življenje.

Društvena glavnica in reserva dne 31. decembra 1888. f. 38,369 849 10

Premije za poterjati v naslednjih letih f. 23,202 774 10

Glavnica za zavarovanje življenja do 31. decembra 1888 f. 110,813,920,80

Plačana povračila:

a) v letu 1888 f. 9.877.592 55

b) od začetka društva do 31. decembra 1888 f. 217,257,394,75

Letni računi izkaz dosedaj plačanih odškodnanj. tarife in pogoje za zavarovanja in sploh vsa natančnejša pojasečila se dobe v Trstu v uradu društva: Via della Stazione v lastne hiši. 11—12

Trgovsk pomočnik

(22 let star) izučen v manufakturnem in speceriskem blagu, zmožen slovenskega, nemškega in nekoliko italijanskega jezika želi svoje mesto premeniti. Več pri upravnistvu lista. 3—3

Posilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebrti. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 43—50

Posilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 3%	30-dnevni odkaz 2%
8- " " 3 1/2%	3-mesečni " 2 1/2%
30- " " 3 1/2%	6- " " 2 1/2%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleona, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nove boretna tarifa na temelju odpovedi od 8. oktobra, 12. oktobra in 3. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.

V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—21 pri odbitku 1% provizije.

P r e d u j m i .

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostih obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 4. oktobra 1890.

22 24

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pisмени strojevi providjenu.

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU
U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla to preporuča se osobito za ove vrsti tiskanje kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artiju i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, roštitnike, punomoći, cjenike, jestvenike, svakovrste skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cijenom i ukusnom izradbom.

Drži u zalih (ekladšču) sve potrebno tiskarstvo i knjige za crkvene urede.

Onda ima na prodaj sljedeće knjige:
Kmetijsko berilo za nadaljevalno tečaje ljudskih šol in gospodarjev v pouk ciena prije 50 nvč. sada 40 tvrdo vezana . . . n. 60
Sodnijski obrasci sastavl B. Trnovec . . . n. 20
Vilim Tel, prevod Cegnara . . . n. 40
Ljudmila prevod J. Lebana . . . n. 20
Filip prevod Križmana . . . n. 20
Antigona prevod Križmana . . . n. 20
Pjesma o zvonu prevod A. K. Istranin . n. 20
Istra pjesma . . . A. K. . . n. 20

Ovo su knjige jako prikladne za darove o praznicah zato ih sl. občinstvu preporučamo.

Kod naručivanja tiskarstva i drugog, molimo naznačiti t o č n o naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28 u Trstu.

Tiskarna Dolenc v Trstu